

Handläggare

Roland Palm

Tfn: 08-508 30108

Diarienummer

21-1534/08

Datum

2008-11-29

KNs sammanträde

2008-12-09

Sidnummer

1 (40)

Ärendenummer

8

VERKSAMHETSPLAN FÖR KYRKOGRÅRDSNÄMNDEN ÅR 2009

Förslag till beslut

1. Kyrkogårdsnämnden godkänner föreliggande verksamhetsplan för 2009 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Kyrkogårdsnämnden godkänner förslag till ersättning till församlingar som förvaltar allmänna och enskilda begravningsplatser.
3. Kyrkogårdsnämnden hemställer hos kommunstyrelsen om 0,1 Mkr för att delfinansiera ett projekt för att minska sjukfrånvaron inom kyrkogårdsförvaltningen.
4. Kyrkogårdsnämnden beslutar om omslutningsändring om 4,5 Mkr.

Mats Larsson
förvaltningschef

Göran Höglund
administrativ chef

Utlåtande

SAMMANFATTNING

Kyrkogårdsförvaltningens uppdrag

Kyrkogårdsnämndens uppdrag är att:

- Svara för begravningsverksamheten i Stockholms stad
- Ge service till gravrättsinnehavare och anhöriga
- Vårda och sprida information om de kulturvärden som stadens begravningsplatser utgör.

Stadens begravningsverksamhet skall vara *En begravningsverksamhet i världsklass*. Det innebär att den genomförs med högt ställda krav på etik, pietet och värdighet men också på tillförlitlighet och punktlighet. De anhörigas önskemål uppfylls om detta är möjligt enligt gällande lagar.

Ansvar för de kulturhistoriska värdena på stadens begravningsplatser omfattar även att vårda och utveckla världsarvet Skogskyrkogården.

Dessa två uppdrag ska utföras inom ramen för begravningsavgiften.

Serviceverksamheten, som till största del innebär att hjälpa anhöriga med skötsel och plantering av gravplatser, ska utföras med fortsatt hög kundtillfredsställelse.

Serviceverksamheten ska vara självfinansierad.

Mål för verksamheten

Kyrkogårdsförvaltningens verksamhetsplan 2009 utgår från den av kommunfullmäktige antagna budgeten och de mål, indikatorer och aktiviteter som fastslagits där. Verksamhetsplanen är framtagen i det av staden fastställda ILS-verktyget. I verktyget finns de av kommunfullmäktige fastställda målen för stadens verksamheter inskrivna. Där finns också fullmäktiges uppdrag till kyrkogårdsnämnden.

Förvaltningen föreslår att nämnden därutöver antar två egna nämndmål nämligen att världsarvet Skogskyrkogården ska bli allt mer känt bland Stockholmsarna samt ett mål för utbildning av förvaltningens personal. Förra årets mål för minskning av tid mellan dödsfall och ceremoni /kremation har tagits bort då det visat sig att det är främst andra faktorer än nämndens agerande som styr detta. Kyrkogårdsnämndens verksamhet omfattar inte samtliga de målområden som finns i den

beskrivna ILS-målstrukturen. Kyrkogårdsnämndens verksamhetsplan för 2009 presenteras därför under de mål i strukturen som är relevanta för verksamheten.

Ekonomiska förutsättningar

Nämndens nettobudget för 2009 ökar med 0,7 Mkr jämfört med 2008 till 120,2 Mkr. I budgeten har tillförts medel för satsningar på belysning av gång- och cykelvägar samt för ytterligare satsningar på besöksverksamheten. Besparingar ska göras genom energieffektivisering och minskad sjukfrånvaro. Ökade lönekostnader och prisökningar ska rymmas inom budgetramen. Förvaltningens förslag till intern budget för 2009 innebär att enheterna måste möta ökade kostnader med fortsatta effektiviseringar. En särskild satsning görs också på ingångslöner för säsongsanställd personal. Budgeten för underhållsåtgärder 2009 ("förändring, förbättring och förnyelse") måste däremot minskas med 1,0 Mkr till 9,0 Mkr.

Inom en investeringsram på 20,0 Mkr ges nämnden mandat att prioritera de investeringar som behöver göras under året.

Ersättning till församlingar som förvaltar allmänna och enskilda begravningsplatser

I Stockholm finns det 13 församlingar som förvaltar allmänna begravningsplatser utan att vara huvudman för begravningsverksamheten. Huvudmannen Stockholms kyrkogårdsnämnd får enligt begravningslagen lämna ett skäligt bidrag till driften till den församling som är innehavare och vill behålla förvaltningen av sin begravningsplats. Totalt sett avsätts 7,5 Mkr vilket är en oförändrad nivå jämfört med verksamhetsplan 2008.

Driften av de judiska begravningsplatserna i Stockholm

Avtal har tecknats med den judiska församlingen i Stockholm om att kyrkogårdsförvaltningen på uppdrag tar över drift och gravöppning på de fyra judiska begravningsplatserna i Stockholm. Uppdraget finansieras dels genom att judiska församlingen betalar för gravskötsel dels att clearingersättning inte utbetalas till församlingen för gravupplåtelse och gravöppning. Dessutom kommer Judiska församlingen inte längre att få något driftbidrag från nämnden.

Modernisering av Skogskrematoriet

Under 2009 fortsätter arbetet med att ta fram underlag för en genomgripande modernisering av Skogskrematoriet inom världsarvet Skogskyrkogården. Nämnden fattade 2008 ett inriktningsbeslut för den fortsatta projekteringen. Nämnden följde då de rekommendationer som både en teknisk och en byggnadsantikvarisk konsultrapport gjort. Beslutet innebär att ett nytt krematorium inryms i en ny byggnad som uppförs i nära anslutning till det befintliga krematoriet.

Ny begravningsplats på Norra Järva

Stadsbyggnadskontoret förbereder ett Start-PM för beslut i stadsbyggnadsnämnden i januari 2009 för en ny begravningsplats på Norra Järva.

Detaljplaneringen ska säkra det långsiktiga behovet av begravningsmark i Stockholm. En liten del av området behöver dock byggas ut i nuläget för att möta det lokala behovet av en begravningsplats för Järvafältets befolkning. En lokal begravningsplats behövs av miljö- och integrationsskäl. Detaljplanen ska ge möjlighet till fortsatt utbyggnad i etapper under en lång tid framåt. I planarbetet ingår att strukturera området genom en (internationell) arkitekttävling. Planarbetet bör kunna vara klart under 2010. Därefter ska projektering och därefter byggande av den lokala begravningsplatsen starta.

Världsarvet Skogskyrkogården

Kyrkogårdsnämnden förvaltar Stockholms stads enda världsarv Skogskyrkogården. Världsarvslistan grundar sig på FN-organet Unescos konvention till skydd för världens natur- och kulturarv, som antogs av Sverige 1972.

En reviderad förvaltningsplan för världsarvet håller på att tas fram i dialog med Skogskyrkogårdens världsarvsråd. Kommunfullmäktige har gett nämnden i uppdrag att fortsätta att göra världsarvet Skogskyrkogården mer tillgänglig för alla besökare. Besökscentrumet (Visitor Centre) på Världsarvet Skogskyrkogården kommer till säsongsöppningen i maj att ha fått en ansiktslyftning. Förvaltningen kommer se över öppettider och tillgänglighet vid Besökscentrumet utifrån erfarenheter från 2008. Förvaltningen ser fram emot att många besökare ska hitta fram till Skogskyrkogården via den under år 2008 utvecklade webbplatsen, www.skogskyrkogarden.se.

Under år 2009 kommer samarbetet med Stockholm Visitors Board och Stockholms stadsmuseum att ytterligare att fördjupas. Visionsverksamheten ska utvecklas och dialogen med intressenterna förtydligas. Ett nytt, helt unikt skyltprogram för stadens alla

begravningsplatser har tagits fram. Först ut att få detta skyltsystem är Världsarvet Skogskyrkogården som också har de mest komplexa behoven av information och vägvisning.

Kännedomen bland stockholmarna att Skogskyrkogården är ett världsarv är fortfarande låg. Förvaltningen kommer även 2009 att stämma av om de ökade satsningarna ger resultat genom en upprepad medverkan i USK's Stockholmsbuss-undersökning.

En ny enklare publikation om Världsarvet Skogskyrkogården kommer att tas fram lagom till FN-dagen den 24 oktober. Samverkan med övriga världsarv i Sverige ska fördjupas, särskilt gäller det länets två övriga världsarv Birka/Hovgården och Drottningholm.

Plan för konkurrensutsättning

Kyrkogårdsnämnden har i samband med tertialrapport 2 för 2008 fastställt en reviderad plan för konkurrensutsättning för perioden 2009 - 2011. Förvaltningen föreslår i detta ärende att denna plan fullföljs.

Systematiskt miljö- och kvalitetsarbete

Förvaltningens projekt med att införa ett strukturerat miljöarbete baserat på kvalitetssystemet ISO 14001 är i stort sett avslutat. Under år 2009 kommer erfarenheterna från detta projekt att ligga som grund för det gemensamma miljöarbetet inom kyrkogårdsförvaltningen.

Förvaltningens kvalitetshandbok reviderades senast i början av 2000-talet. Under året kommer kvalitetshandboken att skrivas om för att anpassa den till förvaltningens nuvarande organisation och för att ytterligare förtydliga de etiska aspekterna inom begravningsverksamheten.

Utbyggnad av gravskicket gemensamma askgravplatser

Intresset för gravskicket gemensam askgravplats har visat sig vara mycket stort. Gravskicket innebär att de anhöriga vet var gravsättning skett och att den avlidnes namn finns angivet, men gravsättning sker utan gravrätt och den framtida skötseln tas omhand av kyrkogårdsförvaltningen.

Under 2009 fortsätter arbetet att finna fler lämpliga platser för nya gemensamma askgravplatser på de mindre begravningsplatserna. En gemensam askgravplats håller på att utformas på Norra Begravningsplatsen.

Utökning av Bromma kyrkogård

Nämnden har planerat att göra en utbyggnad av Bromma kyrkogård. Marken som ska användas är redan detaljplanelagd för begravningsändamål. Projektet har dock måst skjutas fram i tiden. Under 2009 kan förvaltningen troligen göra en förprojektering med inriktning på att söka bygglov för en ny mur kring nya kvarter för urn- och kistgravplatser.

Underhållsåtgärder ("Förändring, förbättring, förnyelse")

Förvaltningens underhållsåtgärder för 2009 följer i huvudsak den prioritering nämnden beslutade om i treårsprogram 2009-2011.

Vård- och underhållsplaner kommer successivt under kommande år att tas fram för alla begravningsplatser. Det är ett omfattande arbete men det behövs för att förvaltningen ska få en samlad bedömning och prioritering av skötsel- och underhållsbehov. En revidering av förvaltningsplanen för världsarvet Skogskyrkogården påbörjades under 2008. Förvaltningen fortsätter också den pågående inventeringen av kulturhistoriska gravanordningar. Inventeringen ska ligga till grund för att precisera vilka åtgärder, till exempel restaureringar, som fordras för att säkra ett framtida bevarande. Denna inventering kommer inte att bli klar under 2009 utan kommer att pågå ytterligare några år.

Nämndens handikappråd listar i dialog med förvaltningen angelägna åtgärder för att öka tillgängligheten på stadens begravningsplatser. Åtgärder enligt denna lista avser förvaltningen att genomföra efter hand.

Ny bevattningsanläggning

Nämnden fattade i oktober 2008 beslut om upphandling av material och styrutrusning till en ny bevattningsanläggning på Norra begravningsplatsen. Schaktarbete och montering av anläggningen kommer att göras i egen regi medan driftsättning handlats upp av extern entreprenör. Arbetet påbörjas under december 2008 och beräknas pågå under åren 2009 och 2010. För vardera åren har 4 Mkr avsatts på investeringsbudgeten.

Samarbete med begravningsbyråerna

Dialogen med begravningsbranschen har fördjupats. Tillsammans bär vi "nollvisionen", att inga fel eller avvikelser ska uppkomma som drabbar tredje person vid begravningsceremoni eller gravsättning.

Begravningskapellen

Stadens begravningskapell används allt mindre. Allt fler religiösa ceremonier sker i församlingskyrkorna i staden. Svenska kyrkans församlingar vill gärna att församlingsborna av pastorala skäl ska använda den egna församlingskyrkan.

Stadens begravningskapell, särskilt de på Skogskyrkogården och Norra Begravningsplatsen, är av största kulturhistoriska värde och förtjänar att utnyttjas bättre. Förvaltningen kommer därför mer aktivt informera begravningsbyråerna och allmänheten om stadens vackra begravningskapell. Det kan också bli aktuellt att i samråd med begravningsbyråerna öka möjligheten att boka de attraktivaste kapellen. Under 2009 kommer förvaltningen att särskilt utreda hur begravningskapellet på Sandsborgskyrkogården ska kunna användas. Det finns ett visst intresse från begravningsbyråbranschen att ta över driften av kapellet.

Personal

Förvaltningens nya funktionsinriktade organisation har nu genomförts fullt ut. Dock återstår att förbättra arbetsrutiner och – processer för att ytterligare utveckla och förbättra servicen till medborgarna.

Lönehandläggningen överfördes 2008 till den nya serviceförvaltningen. Under 2009 kommer ekonomifunktioner, IT och centralupphandlingsfunktioner också att överföras dit.

Det är angeläget att sjukfrånvaron bland de anställda minskar för att uppfylla stadens mål att närma sig stadens långsiktiga mål om under 5 % år 2010. Nämndens mål är att nå en redovisad sjukfrånvaro på 6 % kommande år. Förvaltningen avsätter därför 0,1 Mkr i ett projekt för att minska sjukfrånvaron. Projektets syfte är att stärka dialog och kommunikation ute på arbetsplatserna. I det arbetet är arbetsledarna nyckelpersoner.

Under år 2009 budgeteras sammanlagt 1 Mkr för olika utbildningsinsatser, studieresor och studiebesök.

För att förstärka nämndens och förvaltningens möjlighet att genomföra sina uppdrag kommer förvaltningen att långsiktigt satsa på en vidareutveckling av personalen. På längre sikt ska huvuddelen av förvaltningens kyrkogårdsarbetare ha en trädgårdsutbildning på minst gymnasienivå eller ha tagit yrkesbevis, samtliga som arbetar på krematorier ska vara utbildade krematorietechniker och alla som arbetar som kapellvärdar ska ha en adekvat branscutbildning. Denna målsättning ska uppnås genom successiv vidareutbildning och genom att krav på utbildning ställs vid nyrekrytering.

Förvaltningen kommer liksom tidigare år ta emot ett stort antal feriearbetande skolungdomar förutsatt att kommunstyrelsen ger fortsatt finansiering. Förvaltningen är också beredd att ta emot personer för arbetsträning från stadens jobbtorg.

ÄRENDETS BEREDNING

Ärendet har beretts inom förvaltningschefens stab på underlag från förvaltningens samtliga avdelningar.

FÖRVALTNINGENS FÖRSLAG

Inledning

Kyrkogårdsnämndens verksamhetsplan för 2009 har utarbetats med utgångspunkt från den budget som kommunfullmäktige fastställde den 16-17 oktober 2008.

Årets verksamhetsplan har utformats i en modell som utvecklats inom stadsledningskontoret. I denna så kallade ILS-webb (Webbaserat verksamhetsstöd för planering och uppföljning i Stockholms stad) finns alla av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmål och mål för verksamhetsområden, aktiviteter och indikatorer som fullmäktige beslutat för nämnden inlagda. Den enskilda nämnden kan också lägga in egna nämndmål med indikatorer och aktiviteter för att bryta ner de fullmäktige givna överordnade målen.

Förvaltningen föreslår att nämnden därutöver antar två egna nämndmål nämligen att världsarvet Skogskyrkogården ska bli allt mer känt bland Stockholmare samt ett mål för utbildning av förvaltningens personal. Förra årets mål för minskning av tid mellan dödsfall och ceremoni /kremation har tagits bort då det visat sig att det är främst andra faktorer än nämndens agerande som styr detta.

Kyrkogårdsnämndens verksamhet är till allra största del en ren tjänsteproduktion utifrån ett samhällsuppdrag att vara huvudman för begravningsverksamheten. Volymen av de tjänster som nämnden genomför under året bestäms i mycket liten omfattning av nämndens eget agerande. Nämnden kan och ska inte heller påverka hur anhöriga till avlidna stockholmare (och ”icke stockholmare”) väljer att genomföra begravningsceremoni, eventuell kremering, gravsättning eller gravskötsel. Nämndens samhällsuppdrag är att ge just den service i begravningsverksamhet och gravskötsel som människor efterfrågar. Nämnden genomför detta uppdrag så att största möjliga valfrihet garanteras och till bästa möjliga kvalitet och miljöanpassning inom givna ekonomiska ramar.

Att för detta uppdrag skapa mål, indikationer och aktiviteter inom den av fullmäktige beslutade ILS-webbstrukturen innebär svårigheter. Det går knappast heller att styra verksamheten med hjälp av ILS-webbens målstruktur. Nämndens verksamhetsstyrning svarar bättre mot en enklare typ av kvalitets-, miljö- och ekonomistyrningsmål.

Det viktigaste instrumentet för nämndens uppföljning av kvalitets- och miljömål är enhetschefernas egen uppföljning av den dagliga verksamheten. Eventuella fel och brister kan då åtgärdas omgående.

Genom de besiktningar som regelbundet genomförs av såväl verksamhet i egen regi som av upphandlade driftentreprenader följer förvaltningen också upp och dokumenterar kvaliteten på den genomförda verksamheten. Ytterligare uppföljningsverktyg är handikapprådets åtgärdslista - som följs upp vid varje rådssammanträde - klagomålsstatistik och brukarundersökningar.

Under våren 2008 genomförde staden en medarbetarenkät för samtliga förvaltningar i staden. Enkäten kom att resultera i ett Nöjd Medarbetar Index (NMI) som underlag för fortsatt förbättrings- och utvecklingsarbete. Undersökningen kommer att upprepas under hösten 2009.

KF:s INRIKTNINGSMÅL 1:

I. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

I. I STOCKHOLM STAD SKA BLI NORRA EUROPAS MEST FÖRETAGSVÄNLIGA STAD

Plan för konkurrensutsättning

Enligt stadens konkurrensutsättnings- och upphandlingspolicy ska verksamhet som inte är strategiska ledningsfunktioner eller myndighetsutövning upphandlas i konkurrens eller erbjudas medborgarna genom valfrihetssystem.

Förvaltningen har under 2008 vid flera tillfällen inbjudit trädgårdsanläggarnas branschorganisation i Stockholm till överläggning om hur framtida skötselentreprenader för begravningsplatser ska paketeras och utformas. Branschen har inte visat något intresse för ett sådant möte.

Kyrkogårdsnämnden har i samband med tertialrapport 2 för år 2008 fastställt en reviderad plan för konkurrensutsättning. Förvaltningen föreslår att denna plan följs.

Indikator att följa upp

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel upphandlad verksamhet i konkurrens (alla nämnder)	21 %	30 %	År

Andelen upphandlad verksamhet är 20 % av nämndens totala kostnader. Andelen ska under år 2009 öka. Årsmålet är satt till 21 %.

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET: I.2 JOBB ISTÄLLET FÖR BIDRAG

Indikator att följa upp

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha (alla nämnder)	5	1 400 st	Tertial
Nämnden kan erbjuda minst 5 personer från Jobbtorg Stockholm praktikplats under 2009.			

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET: I.3 EN HÅLLBAR LIVSMILJÖ SKA VÄRNAS OCH UTVECKLAS

Kyrkogårdsnämnden ska i sin verksamhet att värna och utveckla en hållbar livsmiljö. Det sker bland annat genom att:

- fortsätta att utveckla verksamheten på begravningsplatserna så att den kombinerar tillgänglighet med krav på rofylldhet.
- fortsätta att miljöanpassa verksamheten vad avser utsläpp, arbetsmetoder och återvinning genom att kontinuerligt följa förbränningsprocess och rökgasrening i krematorierna och omedelbart vidta åtgärder vid onormala mätvärden.
- fortsätta att byta ut maskin- och fordonspark med sikte på förnyelsebara energikällor respektive minskad miljöpåverkan.
- i största möjliga utsträckning använda miljöbensin och etanol (E85) i sina maskiner och bilar.
- minska mängden osorterat avfall.

Miljöarbetet

Det målmedvetna miljöarbetet inom nämnden verksamheter innebär att nämnden kommer att fortsätta sin strävan att minimera utsläpp från krematorierna samt att arbeta för att verksamhetens miljöpåverkan i övrigt blir så liten som möjligt. Nämnden ligger redan långt framme när det gäller miljöeffektiva transporter och inköp av miljöanpassade varor och tjänster.

Åtgärder för att minska energianvändningen i byggnader och att skapa en bättre avfallshantering samt för att få en minskad användning av vatten för bevattning pågår och kommer att fortsätta under året.

Modell för miljöledning

Förvaltningen arbetar även år 2009 med miljöfrågor inom det integrerade ledningssystemet på samma sätt som tidigare år. Basen för miljöarbetet i förvaltningen ligger i genomförande på de olika enheterna. Hur arbetet ska genomföras på ett miljöriktigt sätt dokumenteras i de olika enheternas rutiner. Samråd och diskussioner sker på enheternas arbetsplatsträffar. På varje enhet ska det finnas ett miljöombud. En ny miljösamordnare ska rekryteras under 2009.

Modellen för förvaltningens miljöledning är att representanter för enheterna (miljöombud) utgör tillsammans med förvaltningens miljösamordnare och delar av förvaltningsledningen ska utgöra förvaltningens miljöledningsgrupp. Miljösamordnaren är då gruppens sekreterare och förvaltningschefen dess ordförande. Genom denna konstruktion förs miljöarbetet naturligt in i det integrerade ledningssystemet.

Systematiskt miljöarbete

Förvaltningen har sedan år 2007 arbetet med att införa ett strukturerat miljöarbete baserat på ISO 14001. Arbetet startade i projektform vid Råcksta begravningsplats och Råcksta krematorium. Under 2008 genomfördes utbildningsinsatser för samtlig personal.

Erfarenheterna från pilotprojektet ligger nu som grund för det fortsatta strukturerade miljöarbetet inom kyrkogårdsförvaltningen.

Miljöeffektiva transporter

Förvaltningen använder miljöbilar för i stort sett alla förvaltningens interna biltransporter. Samtliga inhyrda personbilar är miljöbilar. För persontransporter och lättare transporter inom kyrkogårdarna används i huvudsak elbilar. Utbyte till allt mer resurssnåla bilar sker kontinuerligt. Under 2009 ska också den större transportbil (typ liten lastbil), som vid tidigare byte inte fanns något miljöbilsalternativ för, bytas ut.

Vid upphandling av nya traktorer och andra större arbetsmaskiner läggs vikt vid att maskinerna ska ha låg miljöbelastning. Upphandling av transporter av kistor med avlidna i samband med begravningsceremoni och gravsättning sker på ett sätt, som ger transportören incitament för att minska det totala transportarbetet. I kommande avtal ska krav ställas på att entreprenörerna successivt byter sin vagnpark för kisttransporter till miljöfordon.

Hållbar energianvändning

Förvaltningen upphandlar elenergi enligt stadens centrala riktlinjer för grön energi. Där så är möjligt utnyttjar förvaltningen spillvärme från krematorierna för uppvärmning av sina lokaler. Från Råcksta

krematorium levereras spillvärme från rökgaskylning till stadens fjärrvärmenät.

Åtgärder genomförs successivt för att minska energianvändningen i förvaltningens lokalbestånd till exempel genom tilläggsisolering och installation av värmepumpar. Samtliga byggnader har energiinventeras. Åtgärder kommer att prioriteras inom ramen för nämndens medel för ”Förändring, förbättring och förnyelse”.

För att minska den totala energianvändningen vid uppvärmning installeras värmepumpar för flera av förvaltningens arbetslokaler. Övergång från oljeuppvärmning till värmepumpsanläggningar innebär dock att användningen av elenergi ökar något.

Miljöeffektiv avfallshantering

Allt avfall från stadens begravningsplatser sorteras för att på bästa sätt ta tillvara de resurser som kan återvinnas. Det biologiska avfallet komposteras i egna anläggningar eller transporteras tillsammans med övrigt brännbart avfall bort till förbränningsanläggningar för energiutvinning.

Biologiskt avfall hanteras olika på förvaltningens begravningsplatser och kyrkogårdar. På Skogskyrkogården och Norra begravningsplatsen komposteras huvuddelen. Vid Råcksta begravningsplats, Bromma och Spånga kyrkogårdar skickas det biologiska avfallet till kompostanläggning.

Den källsortering som sker genom besökarens försorg inom gravkvarteren ger idag två fraktioner: trädgårdsavfall, som växtrester, jord m.m. och restavfall, som papper, glas och metall.

Under 2009 fortsätter förvaltningen att utveckla metoder för sortering av avfall på kyrkogårdar och begravningsplatser.

Indikatorer att följa upp

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel miljöbilar i stadens fordonspark inkl. leasade fordon exkl. utrycknings- och specialfordon (alla nämnder)		100 %	Månad
Förvaltningen har idag 10 bilar varav 9 är miljöbilar (90%). År 2009 räknar förvaltningen med att samtliga bilar ska vara miljöbilar (100 %).			

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel upphandlingar av datorer och övrig elektronikrustning, kontorsmöbler, textilier, däck, städkemikalier och städtjänster där krav ställts på att prioriterade miljöskadliga ämnen inte ingår (alla nämnder) Förvaltningen gör inga egna upphandlingar av denna typ av varor utan följer de avtal som staden genom Kommentus har slutit. Förvaltningen kan därför inte påverka indikatorns resultat. Årsmålet sätts därför till 0 %.	0 %	tas fram 2009	År
Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta livsmedel (alla nämnder) Förvaltningen gör inga inköp av livsmedel i verksamheten från egna leverantörer. Årsmålet sätts därför till 0 %.	0 %	öka	Halvår
Andel förnyelsebart drivmedel i stadens egna och leasade etanol- och fordonsfordon (alla nämnder) Förvaltningen tankar i princip alltid miljöbränsle. Förvaltningens årsmål sätts dock till 95% på grund av att det vid vissa långresor inte finns tillgång till E85/gas i hela landet. Dessutom behövs mindre mängder bensin för att starta de bilar som står utomhus när det är riktigt kallt.	95 %	85 %	Halvår
Andel av verksamheter som har ett systematiskt arbete för effektiva resor och transporter (alla nämnder) Förvaltningen har ett systematiskt arbete för att effektivisera resor och transporter.	100 %	100 %	År
Elförbrukning (alla nämnder) Förvaltningens förbrukning av el kan komma att öka något under 2009 på grund av att förvaltningen installerar berg- och luftvärmepumpar för att komma bort från oljeberoendet och för att spara på energi. Nämndens förbrukning ligger år 2008 på runt 4 245 000 kWh.	4 245 000 kWh	tas fram 2009	År

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel av stadens verksamheter som sorterar ut förpackningar och papper (alla nämnder)	100 %	100 %	År
Samtliga enheter inom förvaltningen sorterar ut förpackningar och papper.			
Andel av stadens fordon som använder dubbade däck (alla nämnder)		tas fram 2009	År
Förvaltningen har under vintern 2008-2009 dubbade vinterdäck på 6 av sina 10 fordon. Vid byte av fordon kommer icke dubbade däck att anskaffas.			

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.6 STOCKHOLMARNAS SKA UPPLEVA ETT RIKT, VARIERAT OCH TILLGÄNGLIGT KULTUR- OCH IDROTTLIV

Kyrkogårdsnämnden ska i sin verksamhet arbeta för att Stockholm ska bli en attraktiv, trygg och växande stad där stockholmarna ska uppleva ett rikt, varierat och tillgängligt kulturliv. Det sker bland annat genom att:

- öka tillgängligheten på stadens begravningsplatser.
- förbättra informationen om begravningsverksamheten samt om de olika begravningsplatsernas värde som besöksmål.
- ta emot kulturturister och fackbesök samt genomföra guideade visningar på sina kulturhistoriskt värdefulla begravningsplatser i syfte att skapa intresse för begravningsplatsernas kulturella, arkitektoniska och samhällshistoriska värden.

För världsarvet Skogskyrkogården gäller särskilt att:

- vårda begravningsplatsen så att den behåller sitt värde som attraktivt besöksmål.
- vidareutveckla Tallumpaviljongen som Besökscentrum/ Visitor Centre.
- genomföra visningar av världsarvet i syfte att skapa intresse för det internationella sammanhanget genom UNESCO.
- utveckla världsarvet som en tydlig del i stadens besöksnäringens arbete

**NÄMNDMÅL:
STOCKHOLMARNAS SKA VETA ATT SKOGSKYRKOGÅRDEN ÄR
ETT VÄRLDSARV**

Indikator att följa upp

Nämndens indikatorer	Årsmål	Periodicitet
Kännedomen om världsarvet Skogskyrkogården ska öka	53 %	År

Kyrkogårdsförvaltningen har utnyttjat Utrednings- och statistikkontorets så kallade Stockholmsbuss för att få reda på om stockholmarna känner till att Skogskyrkogården är ett världsarv. För att få ett mått på om de insatser som nämnden gör för att göra Skogskyrkogården mera känt kommer förvaltningen att göra om mätningen genom Stockholmsbussen i under 2009. Som mål för 2009 har nämnden satt att mer än hälften av stockholmarna (53%) ska veta att Skogskyrkogården är ett världsarv. Kyrkogårdsnämnden kommer i samband med T1 och T2 2009 att särskilt följa upp de informations- och marknadsföringsinsatser som genomförs för att göra Skogskyrkogården som världsarv mer tillgänglig för alla besökare under 2009.

KF:s INRIKTNINGSMÅL 2:

2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.1 STOCKHOLMARNAS SKA ERBJUDAS ÖKAD VALFRIHET OCH MÅNGFALD

Valfriheten ska öka

Kyrkogårdsnämnden ska i sin verksamhet arbeta för att stockholmarna ska erbjudas en ökad valfrihet och mångfald. Det sker bland annat genom att:

- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden säkerställa att en ny begravningsplats vid Norra Järva ska etableras.
- tillse att alla invånare i staden oavsett etniskt ursprung eller trosinriktning kan tillförsäkras en värdig gravplats.
- tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för ceremonier utan religiös anknytning i enlighet med Begravningslagen.

Kyrkogårdsnämndens verksamhet är till allra största del kundvalsstyrd. Det gäller både de delar av nämndens verksamhet som är begravningsverksamhet och de delar som är serviceverksamhet.

När det gäller begravningsverksamhet har de efterlevande frihet att välja var den avlidne ska gravsättas, vilket gravskick och vilken typ av ceremoni de vill ha. Val av gravplats begränsas endast av att det finns olika antal gravar kvar att välja mellan på olika begravningsplatser. Valfriheten beträffande gravvårdar på de olika begravningsplatserna är betydande, även om den i viss mån måste begränsas av kulturhistoriska och arkitektoniska hänsynstaganden.

När det gäller skötseln av de enskilda gravplatserna på stadens begravningsplatser kan gravrättsinnehavarna välja att själva sköta dem. De kan också uppdra åt kyrkogårdsförvaltningen att, inom ett brett sortiment av tjänster, utföra skötseln mot ersättning.

Nämnden arbetar målmedvetet med att öka antalet möjligheter som kan erbjudas de efterlevande vid val av gravskick, gravplats, ceremoni och därefter vid val av gravvård och framtida skötsel.

Kyrkogårdsnämndens skötsel erbjudanden följs successivt upp och nya kombinationer av vår-, sommar- och vinterutsmyckning erbjuds i takt med kundernas efterfrågan. Utbudet av tjänster måste dock begränsas till vad som är rationellt att utföra mot bakgrund av det sammantaget stora antalet skötseluppdrag. För år 2009 har ett nytt planteringsalternativ *"Trädgårdsmästarens val"* lagts till. Det innebär

att de anhöriga ger förvaltningen i uppdrag att plantera lämpliga växter. Priset blir då lägre än om de anhöriga själva väljer växtslag. För år 2008 var antalet skötseluppdrag ca 80 000. Utöver att anlita förvaltningens tjänster så kan varje gravrättsinnehavare välja att endera utföra skötsel och plantering själv eller välja annan leverantör/entreprenör.

Begravningsverksamhet för alla

Enligt begravningslagen har den som är huvudman för begravningsverksamheten ansvar för att alla delar av begravningsverksamheten fungerar. I Stockholm har staden genom kyrkogårdsnämnden detta ansvar. Begravningsverksamheten omfattar alla stockholmare, oavsett kön, ålder, etnisk tillhörighet, religiös eller annan bakgrund. Inom stadens begravningsplatser finns därför en rik variation av gravmönster och anpassningar till olika begravnings seder mm. Genom ett statligt reglerat clearingsystem har stockholmare även möjlighet att gravsättas på andra ställen i Sverige. På samma sätt har icke stockholmare möjlighet att gravsättas på stadens begravningsplatser. Genom detta clearingsystem förs medel över från den huvudman där den avlidne är folkbokförd (där man betalt begravningsavgift) till den huvudman som utför begravningsverksamheten.

Valfrihet och Mångfald

Så långt det är fysiskt möjligt anpassas stadens kapell till ceremonier enligt olika trosinriktningar och så kallade borgerliga/icke religiösa förrättningar.

För personer med etnisk/religiös eller annan bakgrund med begravnings seder, gravmönster och dylikt, som inte är gängse svenska, erbjuder nämnden olika lösningar. Exempel på grupper som förvaltningen utvecklat olika former för gravsättning för är muslimer, romerska katoliker, zigenare/romer, bahaiier, mandier, hinduer samt grekisk- och ryskortodoxa trosbekännare liksom hugenotter och buddhister. I vissa avseenden erbjuder Stockholms kyrkogårdsförvaltning efterfrågade gravskick som inte kan erbjudas någon annanstans i Skandinavien.

Att verka för mångfald innebär att bejaka att människor är olika och inse värdet av det. Detta sker inom alla nämndens verksamheter och under verksamhetens alla faser. Kyrkogårdsförvaltningen arbetar med mångfalds- och valfrihetsperspektivet i en mängd sammanhang inom och utom förvaltningen.

Förvaltningen erbjuder därför anhöriga till avlidna olika lösningar vid val av gravplats, ceremonilokal m.m. utifrån olika individers och gruppers önskemål. Genom att fortsätta arbetet med att anlägga

gravkvarter för olika trosinriktningar ges en ökad valmöjlighet vid val av gravplatser.

Förvaltningen fortsätter att långsiktigt planera för att gravmark i möjligaste mån kunna erbjudas i närområden. Genom utbildningar och studiebesök arbetar förvaltningen för att nå en ökad förståelse om utsatta gruppers situation och önskemål. En ökad kunskap om olika kulturer och religioner bidrar till att bryta fördomar och utanförskap.

Strandkyrkogården är en av stadens multikulturella begravningsplatser och ligger i södra delen av staden. Första delen av begravningsplatsen, där gravsättning sker i skogsmark, togs i bruk år 1996. Resterande delar av begravningsplatsen färdigställs successivt i takt med att nya gravkvarter behövs. På begravningsplatsen finns särskilda kvarter för muslimska, grekisk ortodoxa, hinduistiska och buddistiska trosbekännare samt för mandier. Ett område planeras kunna upplåtas för murade gravplatser under mark som efterfrågas av vissa grupper av romersk katolska trosbekännare.

Regelbundna erfarenhetsutbyten med begravningsbranschen

Förvaltningen har regelbundna möten med representanter från begravningsbranschen. Tillsammans bär vi ”nollvisionen”, att inga fel eller avvikelser ska uppkomma som drabbar tredje person vid begravningsceremoni eller gravsättning. Mötena har som syfte att förbättra och effektivisera informationsutbytet mellan förvaltning och begravningsbransch och därmed öka kvaliteten i våra verksamheter samt förbättra och utveckla våra tjänster till våra gemensamma kunder. Resultatet av erfarenhetsutbyten har blivit att brister i våra verksamheter upptäckts och åtgärdats vilket lett till förbättringar för båda våra verksamheter. Erfarenhetsutbytena kommer att fortsätta under verksamhetsåret och vara en del av kvalitetsarbetet.

Fortsatt utveckling

Nämnden avsätter under år 2009 resurser på investeringsbudgeten för att bygga fler gemensamma askgravplatser, förbereda för en ny begravningsplats på Norra Järvafältet och planera för en utbyggnad av Bromma begravningsplats.

Indikatorer att följa upp

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal genomförda avknoppningar (alla nämnder)	0 st	20 st	Tertial
Förvaltningen har inga verksamheter som finansieras med ”pengsystem”. Nämndens årsmål har satts till 0.			

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet

Nämnden ska erbjuda ceremonier och gravsättningar som efterfrågas av de anhöriga	100 %		Tertial

Kyrkogårdsnämnden ska enligt begravningslagen ställa lokaler till förfogande för begravningsceremonier och genomföra de gravsättningar som beställs. Detta är ett samhällsuppdrag som nämnden har som huvudman för begravningsverksamheten. Detta krav måste klaras till 100 %. Förvaltningen ska ge de anhöriga den service som lagstiftning och fysiska möjligheter medger. Klarar förvaltningen inte att ge de anhöriga denna service kommer förvaltningen att omedelbart rapportera detta direkt till kyrkogårdsnämnden.

Aktivitet att följa upp

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum

I samarbete med kyrkogårdsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden säkerställa att en ny begravningsplats vid Norra Järva etableras	2008-01-01	2010-12-31

Arbetet genomförs i samarbete med stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret. Stadsbyggnadskontoret påbörjar detaljplanering våren 2009.

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET: 2.4 STADEN SKA VARA EN ATTRAKTIV ARBETSGIVARE

Personal

Stadens långsiktiga mål är att minska sjukfrånvaron till under 5 % år 2010. Sjukfrånvaron inom förvaltningen i procent av den arbetade tiden har fortlöpande sänkts under de senaste åren. En bidragande orsak till kyrkogårdsförvaltningens relativt sett höga sjukfrånvaro är den höga genomsnittliga åldern på förvaltningens medarbetare. Varannan medarbetare är över 55 år!

Förvaltningens mål är att sjukfrånvaron sänks till 6,0 % under 2009.

Förvaltningen avsätter därför 0,1 mkr i ett projekt för att minska sjukfrånvaron. Projektets syfte är att stärka dialog och kommunikation ute på arbetsplatserna. I det arbetet är arbetsledarna nyckelpersoner.

I syfte att sänka sjukfrånvaron och stimulera hälsobefrämjande aktiviteter, har förvaltningen friskvårdstimme (1 tim/vecka, på betald arbetstid). Förvaltningen har generösa subventioner av träningskort, friskvårdsaktiviteter och rökavvänjningsmedel.

Några arbetsplatser har egna styrketränningsredskap till arbetsplatsen. Förvaltningen har i dagsläget ingen övertalighet. Under 2009 befaras inte heller någon övertalighet.

Indikatorer att följa upp

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Sjukfrånvaro (alla nämnder)	6 %	6,5 %	Halvår
Medarbetarindex (alla nämnder)	62	60	År
Frisknärvaro (alla nämnder)		tas fram 2009	År
Andel sjukskrivningar där kontakt tas med den sjukskrivne på första dagen (alla nämnder)		tas fram 2009	Tertial

NÄMNDMÅL:

NÄMNDENS PERSONAL SKA VARA VÄLUTBILDAD

Utbildning

För att förstärka nämndens och förvaltningens möjlighet att genomföra sina uppdrag kommer förvaltningen att långsiktigt satsa på utveckling av personalen.

På längre sikt ska huvuddelen av förvaltningens kyrkogårdsarbetare ha en trädgårdsutbildning på minst gymnasienivå eller ha tagit yrkesbevis, samtliga som arbetar på krematorier ska vara utbildade krematorietekniker och alla som arbetar som kapellvärdar ska ha en adekvat branscutbildning. Denna målsättning ska uppnås genom successiv vidareutbildning och genom att krav på utbildning ställs vid nyrekrytering.

För år 2009 ökar förvaltningen sin satsning på utbildning, studiebesök och studieresor från 0,8 Mkr till 1,0 Mkr.

Förvaltningen fortsätter det under 2008 att påbörjade chefs- och ledarutvecklingsprogram för förvaltningens åtta enhetschefer. Programmet genomförs med hjälp av externkonsult (IGO-R). Såväl individuella som gemensamma aktiviteter kan bli aktuella. Gemensamma aktiviteter är till exempel utbildning i att leda arbetsplatsträffar med kvalitet.

Förvaltningsledningen kommer även under 2009 att ges möjlighet till engelsk språkträning för att bättre kunna ta emot internationella besök. Motsvarande utbildning ges också till personal med internationella kundkontakter. Som avslutning planeras en resa med studiebesök till England våren 2009.

Alla chefer och fackliga förtroendemän ska under året utbildas i frågor som hör samman med den nyligen tecknade kollektivavtalet om förnyelse, arbetsmiljö och samverkan (samverkansavtalet).

Särskilda fortbildningsinsatser kommer att ges till förvaltningens krematorietekniker för att höja den tekniska kompetensen inom enheten.

Det är angeläget att personalen som arbetar vid världsarvet Skogskyrkogården har grundläggande kunskap om världsarvstanken och det unika med denna begravningsplats. Utbildnings- och informationsinsatser planeras för att delge personalen om det unika med Skogskyrkogården som gjorde att den togs upp på Unescos världsarvslista.

Under 2009 kommer dessutom ett seminarium för alla anställda om jämställdhetsfrågor att anordnas. Chefer och förvaltningsgrupp kommer att få utbildning om den nya diskrimineringslagen.

Fackutbildning av personalen sker också inom ramen för den omfattande utbildningsverksamhet som Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund (SKKF) bedriver. Vidare samordnas vissa utbildningsinsatser med begravningshuvudmännen i stockholmstrakten/länet.

Indikator att följa upp

Nämndens indikatorer	Årsmål	Periodicitet
Kyrkogårdsarbetare ska ha grön kompetens	öka	År

Aktiviteter att följa upp

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Genomföra brandskyddsutbildning av samtlig kapellpersonal och personal vid stadens krematorier	2009-01-01	2009-12-31
Genomföra kurs i hjärt- och lungräddning för all kapellpersonal.	2009-01-01	2009-12-31

KF:s INRIKTNINGSMÅL 3:

3.Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

3.1 BUDGETEN SKA VARA I BALANS

Kyrkogårdsnämnden ska i sin verksamhet arbeta för en budget i balans. Det sker bland annat genom att:

- med effektivt resursutnyttjande, rationella metoder och avvägd kvalitet bedriva begravningsverksamhet finansierad med landets lägsta begravningsavgift.
- bedriva serviceverksamhet som är självfinansierad och upplevs som prisvärd av kunderna.

Nämndens budget för 2009

Nämndens nettobudget för 2009 ökar med 0,7 Mkr jämfört med 2008 till 120,2 Mkr. I budgeten har tillförts medel för satsningar på belysning av gång- och cykelvägar samt för ytterligare satsningar på besöksverksamheten. Besparingar ska göras genom energieffektivisering och minskad sjukfrånvaro. Ökade lönekostnader och prisökningar ska rymmas inom budgetramen. Förvaltningens förslag till intern budget för 2009 innebär att enheterna inte ges ekonomisk kompensation för löneökningar. Det får mötas med fortsatta effektiviseringar. En särskild satsning görs också på ingångslönerna för säsongsanställd personal.

Besparingar görs bland annat genom att personalstyrkan minskar då ett antal anställda inom administrationen fått avtalspension och nyrekrytering inte skett på samtliga befattningar.

Utrymmet för underhållsåtgärder 2009 (”förändring, förbättring och förnyelse”) är dock inte lika stort som tidigare år.

Omslutningsförändring

Nämndens budget ökar med 4,5 Mkr på både kostnads- och intäktssidan i förhållande till den av kommunfullmäktige beslutade budgeten. Det är främst kostnaderna och intäkterna för skötselverksamheten, judiska kyrkogårdarna och feriearbetare som förväntas bli större än tidigare.

Budgetfördelning 2009

Av tabellen nedan framgår nämndens driftbudget 2009 inklusive omslutningsförändringar jämfört med år 2008.

Driftbudget Kostnader	Budget 2008 Mkr	Budget 2009 Mkr
Förvaltningschef, nämnd och stab	5,9	7,2
Begravnings- och serviceavdelningen	61,0	65,3
Tekniska avdelningen	35,9	31,8
Administrativa avdelningen	38,8	39,3
Kapitaltjänstkostnader	9,6	9,6
<i>Avskrivningar</i>	6,4	6,4
<i>Internränta</i>	3,2	3,2
Summa kostnader	151,2	153,2
Intäkter	Mkr	Mkr
Avgifter	13,0	13,0
Fonduttag	8,0	8,0
Övrigt	10,7	12,0
Summa intäkter	31,7	33,0
Netto	119,5	120,2

I 2009 års budget har förvaltningen fördelat kostnadsansvaret för förändring, förbättring och förnyelse (underhållsanslaget) på förvaltningschefens stab, begravnings och serviceavdelningen och tekniska avdelningen. I 2008 års budget låg samtliga dessa kostnader budgeterade på tekniska avdelningen.

Nämndens totala nettokostnad uppgår för år 2009 till 120,2 Mkr. Begravningsavgiften är för år 2009 är oförändrat 7 öre.

Indikatorer att följa upp

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Nämndens budgetföljsamhet efter tekniska justeringar (alla nämnder)	100 %	100 %	Tertial
Nämndens budgetföljsamhet före tekniska justeringar (alla nämnder)	100 %	100 %	Tertial
Nämndens prognossäkerhet T2 (alla nämnder)		+/- 1 %	År

Aktivitet att följa upp

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Nämnden ska göra en sammanvägd prioritering mellan de planerade investeringsprojekten utifrån projektens beslutsläge/genomförbarhet, måluppfyllelse och ekonomi. Se avsnittet investeringar.	2009-01-01	2009-12-31

KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET: 3.2 EFFEKTIVITET OCH FOKUS PÅ KÄRNVERKSAMHETERNA

Indikatorer att följa upp

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Administrationns andel av de totala kostnaderna (alla nämnder) Totalt är 12 % av nämnden kostnader 2008 administration. Årsmålet sätts till att den totala administrationskostnaden ska minska med minst 1 %-enhet under år 2009 (ca 135 000 kr).	11 %	tas fram 2009	År
Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen (alla nämnder) Arbetsplatserna informeras om möjligheten att nomineras till kvalitetsutmärkelsen, men ett deltagande är osäkert.	0 st	45	År

Aktivitet att följa upp

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Planera för ett nytt krematorium vid Skogskyrkogården Arbete pågår. Nämnden tar ställning till ett genomförandeärende vid sitt sammanträde i februari månad.	2008-01-01	2009-12-31

Skötselavgifter

Förvaltningens taxa för skötsel av gravplatser för år 2009 beslutades i samband med beslut om *Underlag till budget för 2009 och inriktning 2010 och 2011*. Det innebär att de förekommande arealtyperna får följande årsavgift 2009:

Urngrav (mindre än 2,00 kvm)	400 kronor
Kistgrav (2,00-5,99 kvm)	450 kronor

Andelen gravplatser med skötseluppdrag på begravningsplatserna påverkar inte nämndens nettobudget. Verksamheten är som nämnts

självfinansierad. Däremot påverkar andelen gravplatser med skötseluppdrag på sikt identiteten och skönhetsupplevelsen på begravningsplatsen. Särskilt viktigt för detta är andelen gravplatser med planteringsuppdrag. Förvaltningen kan konstatera att färre skötseluppdrag så småningom leder till att fler gravplatser måste återtas på grund av bristande skötsel.

Förvaltningens erbjudande av plantering av växter förändras något 2009. Nyheter är att afrikanska margeriter finns som erbjudande. Likaså erbjuds ”Trädgårdsmästarens val” som planteringspaket.

Förändring, förbättring och förnyelse

Förvaltningens underhållsåtgärder för 2009 följer i huvudsak den prioritering nämnden beslutade om i treårsprogram 2009-2011.

Nämnden avsätter 9,0 Mkr för objekt och åtgärder som under 2009 behöver genomföras för att bland annat bevara eller återskapa byggnaders och begravningsplatsers funktion och utseende (Underhållsanslag). Inom denna ram finansieras också mindre åtgärder för att tillföra begravningsplatser nya funktioner och åtgärder av underhålls- och reinvesteringskaraktär. Varje år lägger förvaltningen internt en plan för vilka insatser som ska genomföras under året. I planen ingår också vad som ska projekteras och vilka kontakter som måste tas med tillsynsmyndigheterna Länsstyrelsen och Stadsmuseet.

Förvaltningens plan (Underhållsplanen) måste kontinuerligt uppdateras på grund av behovet av att åtgärda akuta situationer. Det sker genom omprioritering av åtgärder inom ramen för underhållsanslaget. För år 2009 har ansvaret för genomförandet fördelats på Begravnings- och serviceavdelningen med 3 Mkr och Tekniska avdelningen med 6 Mkr.

Begravnings- och serviceavdelningen ska bland annat genomföra:

- Träd-, häck – och buskvård som också omfattar fortsatt förnyring av björkblocket och av tallbeståndet på Skogskyrkogården.
- Utbyte av skiljehäckar på flera av begravningsplatserna.
- Anläggning av nya gravkvarter på Råcksta begravningsplats, Norra begravningsplatsen, Judiska norra begravningsplats samt Strandkyrkogården.
- Ny smyckningsplats med hög tillgänglighet vid minneslunden på Skogskyrkogården
- Smyckningsplatsen vid minneslunden på Norra begravningsplatsen ska färdigställas.

Tekniska avdelningen ska bland annat:

- Slutföra pågående upprustning kring Skogskapellet på Skogskyrkogården.

- Slutföra restaurering av gravmonumentet på Eldbegängelseföreningens (numera Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbunds) gravplats på Norra Begravningsplatsen.
- Renovera muren efter Sockenvägen på Sandsborgkyrkogården med avseende på krönsten och dränering

Planering för utbyggnad av Bromma kyrkogård

Nämnden har planerat att göra en utbyggnad av Bromma kyrkogård. Marken som ska användas är redan detaljplanelagd för begravningsändamål. Projektet har dock skjutits fram i tiden. Under 2009 kan förvaltningen troligen göra en förprojektering med inriktning på att söka byggnadslov för en ny mur kring nya kvarter för urn- och kistgravplatser.

Färdigställande av Strandkyrkogården

Arbeten med att färdigställa begravningsplatsen har pågått under 17 års tid. Det har till största del gjorts av Stockholms Arbetsmarknadstjänst, tidigare Beredskapsarbetsbyrån. Under 2009 återstår att slutföra vissa anläggningsarbeten för att slutligen göra begravningsplatsen färdig för planerad skötsel.

Investeringar

Investering	2008 Mkr	2009 Mkr
Skogskrematoriet	3	3,0
Begravningsplats på Järvaältet	5	2,0
Bevattningsanläggning Norra begravningsplatsen	4	4,0
Skyltprogram		2,0
Utbyte av maskiner	2,5	2,5
Askgravplatser		1,0
Skalskydd Skogskyrkogården		1,5
Reserv		4,0
Summa		20,0

Ca 1 Mkr av investeringsreserven kommer att satsas på olika energibesparingsåtgärder som till exempel berg- och luftvärmepumpar för uppvärmning av personalutrymmen och kapell.

Skogskrematoriet

Skogskrematoriet är ett av Sveriges tre största krematorier. Det har fyra incineratorer (förbränningsugnar) och en kapacitet om 6 000 kremationer per år. I krematoriet finns också kylrum och övriga lokaler för några hundratals kistor samt utrymmen för kortare eller längre tids förvaring av urnor. Krematoriet uppfördes 1937-40. Sedan dess har fyra moderniseringar/anpassningar skett. Den senaste var 1997-2000 då den krematorietekniska installationen förnyades och kompletterades för att tillgodose de nya miljövillkor som då gällde.

Krematoriet har en planlösning som i funktion och logistik i huvudsak bygger på den på 1930-talet rådande funktionalismen. Det tillhör ett av svensk och internationell arkitekturs mest framträdande verk.

Skogskrematoriet var vid sin tillkomst ett av Europas modernaste och stod tillsammans med de tre kapellen i byggnaden och övriga faciliteter som ett föredöme när det gällde såväl funktion som banbrytande arkitektur och högkvalitativ konstnärlig utsmyckning.

De åtgärder som ska göras som måste göras för att modernisera Skogskrematoriet måste ställas i relation till de krav som ställs i bland annat Världsarvs-konventionen, Kulturminneslagen, av Stadsmuseet utfärdade skyddsföreskrifter, Plan- och Bygglagen, Miljöbalken samt i den till Unesco 2005 avlämnade, fastställda rapporten - Periodic Reporting. Skogskrematoriets värdefulla arkitektur betyder tillsammans med alla dessa krav att det behövs en ingående analys och många komplexa överväganden inom många kompetensområden innan det går att förnya krematoriet.

Under 2009 fortsätter förvaltningen med arbetet med att ta fram underlag för en genomgripande förnyelse av Skogskrematoriet inom världsarvet Skogskyrkogården ram. Nämnden kommer att kontinuerligt hållas informerad i frågan. Nämnden fattade sommaren 2008 ett inriktningsbeslut för den fortsatta projekteringen. Nämnden följde då de rekommendationer som både en teknisk och en byggnadsantikvarisk konsultrapport gjort. Beslutet innebär att ett nytt krematorium inryms i en ny byggnad som uppförs i nära anslutning till det gamla krematoriet. Nämnden kommer vid sitt sammanträde i februari månad att få ta ställning till förslag till genomförandebeslut.

Moderniseringen av Skogskrematoriet kommer att innebära en förbättring av logistik-/transportförhållanden, nya kyl-/frysrumsförvaring av kistor med avlidna samt ett utbyte av den krematorietekniska installationen så att den fyller moderna krav på energieffektivitet, utsläpp samt arbetsmiljö.

Begravningsplats på Järvafältet

Stadsbyggnadskontoret förbereder ett så kallat Start-PM för detaljplanering av en ny begravningsplats på Norra Järvafältet. Ett ca 25 ha stort område avsätt stadens långsiktiga behov av mark för begravningsändamål. Endast en liten del av området behöver dock byggas ut i nuläget för att möta det lokala behovet av en begravningsplats för Järvafältets befolkning. En lokal begravningsplats behövs av miljö- och integrationsskäl. Planen ska tillåta en successiv utbyggnad av denna begravningsplats i takt med att behovet av ny mark för begravningsändamål behöver utnyttjas.

Som en del i förberedelserna för detaljplanen ska en internationell arkitekttävling utlysas under 2009.

Bevattningsanläggning på Norra begravningsplatsen

Bevattningsanläggningen på Norra begravningsplatsen är till stor del från 1930- och 40-talen. Den har byggts på och reparerats i flera omgångar. Under senare år har reparationsbehovet ökat. Särskilt är det i stamnätet det varit många och dyrbara läckage. Under hösten 2008 handlade nämnden upp material och ny styrutrustning. Den nya bevattningsanläggningen kommer att byggas i tre delar med matning från tre olika anslutningspunkter med separata pumpar. De innebär att vattentrycket i ledningarna reduceras och att den totala ledningslängden i nätet avsevärt förkortas. Schaktarbete och montering av anläggningen kommer att göras i egen regi medan driftsättning handlats upp av extern entreprenör. Arbetet påbörjas under december 2008 och beräknas pågå under åren 2009 och 2010.

Uppdelning av bevattningsanläggningen i tre delar gör det också möjligt att bygga anläggningen i etapper vilket minskar störningar i samband med anläggningsarbetet.

För vardera åren har 4 Mkr avsatts på investeringsbudgeten.

Skyltprogram

Under år 2008 har förvaltningen utarbetat ett nytt enhetligt system för hänvisnings- och informationsskyltning på stadens begravningsplatser. Skyltsystemets har anpassats till besökarens olika behov och har getts en värdig estetisk och arkitektonisk utformning så att det har accepterats av tillsynsmyndigheterna länsstyrelsen och Stockholms stadsmuseum.

Särskild hänsyn har tagits vid utformningen skyltningen för världsarvet Skogskyrkogården. Skyltprogrammet för Skogskyrkogården kommer att bli det mest komplexa. Världsarvskonventionen ställer tydliga krav på att världsarvstanken ska förmedlas. Att mer än 20% av besökarna kommer från andra länder och att förvaltningen även under tider då Besökscentrum/Visitor Centre inte är öppet ska förmedla platsens värde

och sammanhang till besökare ställer dessutom särskilda krav på hur skyltningen utformas.

Genomförandet kommer att ske på Skogskyrkogården under den första delen av 2009. Arbetet fortskrider med att göra program för ny skyltning på Norra Begravningsplatsen under 2009.

Förnyelse av maskinpark

Förvaltningen planerar ett kontinuerligt utbyte av äldre maskiner och traktorer till en kostnad av totalt 2,5 Mkr.

Askgravplatser

Gravskicket gemensam askgravplats har blivit mycket populärt. Sedan den först askgravplatsen byggdes på Skogskyrkogården år 2004 har förvaltningen byggt fem anläggningar. Gravskicket innebär att de anhöriga vet var gravsättning skett och platsen där askan gravsätts kan markeras med den avlidnes namn. Gravsättning sker utan gravrätt och den framtida skötseln tas omhand av kyrkogårdsförvaltningen. Under 2009 anläggs ytterligare minst en gemensam askgravplats denna gång på Norra Begravningsplatsen.

Skalskydd Skogskyrkogården

En inventering har visat att det nuvarande skalskyddet på stadens begravningsplatser inte är fullt tillfredsställande. Under år 2009 ska ett byte till ett nytt modernt låssystem genomföras på Skogskyrkogården.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Inte aktuellt för nämnden.

Resultatenheter

Inte aktuellt för nämnden.

Betydande projekt som inte är investeringar

Se under rubriken Förändring, förbättring och förnyelse

Omslutningsförändringar

Se under rubriken Ekonomiska förutsättningar.

Medel för lokaländamål

Inte aktuellt för nämnden.

Övrigt

Risk- och väsentlighetsanalys

Riskhantering

Förutsättningarna för en nämnds riskhantering är att risker i organisationen är kända. Nämnden gör årligen en risk- och väsentlighetsanalys för att avgöra hur systemen för ledning, uppföljning och kontroll ska vara utformade för att eliminera eller begränsa riskerna för allvarliga fel och skador. Denna analys sker i år inom ramen för ILS-webben.

Förvaltningens avdelnings- och enhetschefer har ansvar för den löpande interna kontrollen. Utöver detta har förvaltningen en övergripande riskgrupp som har till uppgift att kontinuerligt utvärdera kontrollsystemen för att säkerställa att bl a internkontrollen utförs på korrekt sätt. Tillsynen ska resultera i förslag till förbättringar och ändring av rutiner i syfte att stärka styrning och den interna kontrollen.

I den riskbedömning som är gjord inom ILS-webbens ram har förvaltningen inte funnit att någon indikator inneburit någon ”allvarlig risk”.

För år 2009 kommer följande väsentliga riskområden att ges särskild uppmärksamhet:

Aggressiva trädskjodomar

Träd utgör ett viktigt element i hur begravningsplatser och kyrkogårdar upplevs. Olika trädarter används medvetet för att skapa karaktär inom anläggningarna. Och varje trädart skapar sin egen karaktär genom sin storlek, växtsätt, bladform och bladfärg.

Ett exempel på denna risk är att paraplyalmarna på meditationsplatsen (almhöjden) på Skogskyrkogården skulle angripas av almsjuka.

På senare tid har ett antal aggressiva trädskjodomar börjat spridas i Sverige. Mest känd är den aggressiva almsjukan som på många håll slagit ut nästan alla almträd på en ort. Almsjukan finns sedan årtionden i Stockholm men har under sommaren 2007 dödat flera mäktiga almar på stadens begravningsplatser.

Andra trädslag som hotas av aggressiva sjukdomar är kastanj, ask och pil.

Förvaltningen fortsätter även under år 2009 att i kontakt med andra grönyteförvaltare att bevaka utvecklingen och spridningen av olika trädskjodomar samt att tillsammans med dessa diskutera vilka möjliga

utbytesarter som kan användas för återplantering om en art slås ut. Ett rapporteringssystem ska byggas upp och en åtgärdslista tas fram så att förvaltningen så snabbt som möjligt kan fatta rätta beslut för att återskapa miljöer och om möjligt förhindra fortsatt spridning av de trädskjdomar som kan börja spridas på stadens begravningsplatser. Avrapportering sker i verksamhetsberättelse 2009.

Uppföljning av församlingarnas drift av sina begravningsplatser

Samtliga församlingar som uppstår ekonomiskt bidrag för drift av sina begravningsplatser kommer att besökas under år 2009. Förvaltningen kommer att granska verksamhetens kvalitet utifrån en särskild checklista. Avrapportering sker i verksamhetsberättelse 2009.

Minskning av skötseluppdrag på grund av lågkonjunkturen

Lågkonjunkturen kan medföra att färre gravrättsinnehavare väljer att nyttja förvaltningens erbjudande om skötsel. Detta i sin tur kan medföra krav på förvaltningen att minska personalbemanning och inköp av växter. Förvaltningen kommer per den 30 april att stämma av situationen. Avrapportering sker i tertiärrapport 1.

När vi minskad sjukfrånvaro

Förvaltningen kommer regelbundet under 2009 stämma av sjukfrånvaroutvecklingen. Detta genomförs i dialog med avdelningschefer och enhetschefer. Finns risk att det uppsatta målet om högst 6 % sjukfrånvaro inte uppnås ges riktade stödinsatser på enhetsnivå. Detta sker efter fördjupad analys. Avrapportering sker i tertiärrapporter och verksamhetsberättelse 2009.

Kompetensstrategi

Stadens revisorer har i årsrapport 2007 för kyrkogårdsnämnden påtalat att en långsiktig kompetensstrategi behöver tas fram för nämndens verksamhet. Detta med anledning av pensionsavgångar på strategiska nyckelfunktioner och framtida krav på verksamheten. En sådan strategikommer att tas fram under 2009 och redovisas för nämnden. Avrapportering sker i verksamhetsberättelse 2009.

Ersättning till församlingar som förvaltar allmänna och enskilda begravningsplatser

I Stockholm finns det 13 församlingar som förvaltar allmänna begravningsplatser utan att vara huvudman för begravningsverksamheten. Huvudmannen Stockholms kyrkogårdsnämnd får enligt begravningslagen lämna ett skäligt bidrag till driften till den församling som är innehavare och vill behålla förvaltningen av sin begravningsplats. Huvudmannens anslag till

församlingarna utgår från de kostnader församlingarna har för att förvalta sina begravningsplatser/kyrkogårdar.

Från år 2000 är staden som huvudman också skyldig att överta ansvaret för förvaltning av en inom förvaltningsområdet belägen allmän begravningsplats, om förvaltaren så önskar.

Kostnaden för begravningsverksamhet hos en församling som förvaltar en allmän begravningsplats får täckas av den av staden uttaxerade begravningsavgiften. Till den verksamhet som ska finansieras av begravningsavgiften ingår även ”underhåll av kulturhistoriskt intressanta gravanläggningar” på församlingarnas allmänna begravningsplatser.

Nämnden ger de 13 av stadens församlingar som förvaltar allmän begravningsplats ersättning enligt två huvudprinciper:

- ersättning via clearingsystemet för de uppgifter som utförs i direkt samband med begravning, d v s upplåtelse av gravplats och Gravsättning.
- ersättning för kostnader för att fullgöra myndighetsuppgifter, skötsel av begravningsplatsens allmänna ytor, tillsyn av gravanordningar och underhåll av kulturhistoriskt värdefulla gravanläggningar.

Nämnden ger år 2009 de 13 av stadens församlingar som förvaltar allmän begravningsplats ersättning med totalt 7,50 Mkr. Ca 6,5 utgör driftbidrag och 1,0 bidrag till speciella insatser år 2009.

Extra bidrag ges under år 2009 till Adolf Fredriks församling för en inventering av urngravar och till Katarina och St. Johannes församlingar för extra städning och till Gustav Vasa församling för stöd till ombyggnad av kolumbariets elsystem.

Förslag till ersättning för de olika församlingarna

Församling	Driftbidrag 2008 Tkr	Driftbidrag 2009 Tkr	Extra 2009 Tkr
Extra anslag (trädvård, handikappanpassning etc.)	946		535
Adolf Fredriks församling	558	498	30
Domkyrkoförsamlingen	380	380	
Engelbrekts församling	240	240	

Farsta församling	280	280	
Gustav Vasa församling	978	978	320
Hedvig Eleonora församling	255	255	
Hägerstens församling	692	692	
Högalids församling	605	605	
Katarina församling	593	593	60
Kungsholms församling	402	402	
Maria Magdalena församling	406	406	
S:t Görans församling	599	599	
S:t Johannes församling	566	566	60
Totalt	7 500	6 495	1 005

Nämnden lämnar därutöver ett oförändrat bidrag på 200 tkr till de katolska församlingarna för driften av deras enskilda begravningsplats.

Uppdrag från judiska församlingen att överta ansvaret för skötsel av de judiska begravningsplatserna

Kyrkogårdsnämnden sköter sedan april 2008 de judiska begravningsplatserna i Stockholm på uppdrag av Judiska församlingen i Stockholm I. Uppdraget ingår även att utföra gravöppning och återställande efter gravsättning samt att iordningställa nya gravkvarter i den omfattning som behövs för att säkerställa särskilda gravplatser för judiska trosbekännare. Uppdraget finansieras genom en direkt ersättning på ca 1,3 Mkr per år för skötsel av enskildas gravplatser. Sedan nämnden övertog ansvaret för driften utbetalas inget driftbidrag till församlingen. Eftersom nämnden också sköter gravöppning och svarar för anläggning av gravplatser utgår ingen clearingsättning för gravsättning och gravupplåtelse för gravsatta stockholmare. Judiska församlingen överför den clearingsättning de får för icke stockholmare till nämnden.

Förvaltningen har upphandlat skötsel av Södra judiska begravningsplatsen av samma entreprenör som sköter av södra delen av Skogskyrkogården. De två historiska judiska begravningsplatserna sköts på entreprenad av Samhall AB. Norra judiska begravningsplatsen sköts av personalen på Norra begravningsplatsen.

Organister i nämndens kapell

Staden har av tradition som service erbjudit dem som har sina avskedsceremonier i de flesta av stadens begravningskapell att få musik vid ceremonin utan avgift.

I augusti 2006 behandlade kyrkogårdsnämnden rapporten ”Genomlysning av Kyrkogårdsnämnden”. BDO Nordic Consulting Group AB hade genomfört genomlysningen på uppdrag av kommunstyrelsen.

Rapporten konstaterade att denna tradition inte hade fullt stöd i begravningslagen. Konsulten ansåg att det fanns skäl att ompröva om finansiering av detta även i framtiden kan ske inom ramen för begravningsavgiften.

Förvaltningen har på uppdrag från nämnden under hösten 2008 utrett frågan ytterligare. Flera alternativ till förändrat verksamhets- och betalningsansvar har presenterats för nämnden. Att avskaffa stadens generösa service till alla som använder stadens kapell och överföra ansvaret för musikverksamheten till stadens församlingar och de anhöriga kan innebära av stadens begravningskapell blir mindre attraktiva begravningsceremonier. Ökar användningen av andra ceremonilokaler kan den minskade kostnaden för organister i stället innebära ökade kostnader för transporter.

För år 2009 anser förvaltningen att nuvarande organistorganisation ska behållas.

Utveckling av kundkontakter

Under 2009 kommer förvaltningen att fortsätta att utveckla möjligheter att erbjuda ännu bättre service till medborgarna. Förvaltningen kommer att nya söka möjligheter att erbjuda tjänster via internet.

Bokning via webb

Förvaltningens system för bokning av ceremonilokal och gravsättning via internet är klart sedan våren 2007. Begravningsbyråer ges genom denna web-applikation möjlighet att göra bokningar direkt i förvaltningens begravningsadministrativa system utan att ha telefonkontakt med förvaltningen. Hittills har dock begravningsbyråerna hellre föredragit personlig service via telefon än att själva göra sina bokningar. Under år 2009 kommer förvaltningen i dialog med branschen att genom fortsatta satsningar på utbildning försöka öka användningen av systemet.

Kommunikation och IT

Nämnden har påbörjat arbetet med att skapa tjänster på internet för att öka tillgängligheten till förvaltningens service och information. Detta arbete kommer att fortsätta under 2009.

Internationellt och nationellt samarbete

Kyrkogårdsnämnden och dess förvaltning upprätthåller ett omfattande internationellt samarbete och informationsutbyte. Genom nämndens medlemskap i Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund finns informationsutbyte inom ICF (International Cremation Federation). Kyrkogårdsförvaltningen är medlem i organisationen ASCE (The Association of Significant Cemeteries in Europe/Nätverket för betydelsefulla begravningsplatser i Europa), tillsammans med att 100-tal andra motsvarande institutioner, universitet och myndigheter.

Förvaltningen kommer första hand att i det internationella prioritera arbetet med våra nordiska grannländer. Kontakt har återigen tagits med begravningsverksamheten i Oslo med vilka förvaltningen genom åren haft ett lyckat erfarenhetsutbyte på alla nivåer i respektive organisation.

Förvaltningen har fram till år 2007 haft en post i ASCE styrelse. Från år 2008 deltar förvaltningen i ASCE:s arbete som "vanlig medlem".

Sedan många år tillbaka har kyrkogårdsförvaltningen institutionellt medlemskap i ICOMOS Sweden (International Council on Monuments and Sites) för att stärka förvaltarskapet av världsarvet

Skogskyrkogården. ICOMOS står Unesco mycket nära som rådgivare och samarbetspartner. I nätverket Nordiska Världsarv är förvaltningen direkt verksam och förvaltning och nämnd deltar också i Nordiska förbundet för kyrkogårdskulturs (NFKK) konferenser.

Förvaltningen deltar också i nätverket Världsarv i Sveriges (VIS) arbete. Representanter från förvaltningen har under längre tid varit medlemmar i styrelsen för Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund (SKKF) och dess tekniska delegation. Förvaltning och nämnd (presidiet) har regelbundna möten med huvudmännen för begravningsverksamheten i Malmö och Göteborg.

Under 2009 genomförs följande konferenser med representation från nämnden/förvaltningen:

- SKKF:s rikskonferens Stockholm (10-12/5)
- Svensk världsarvskonferens i Karlskrona (datum oklart)
- Nordisk världsarvskonferens i Helsingör, Danmark (22-24/9)
- Nordisk begravningskonferens i Göteborg (10-12/9)
- Storstadskonferens, Malmö (7-8/10)
- ASCE konferens, Granada, Spanien (1-2/10)

Det så kallade Begravningsrådet består av representanter från Svenska Kyrkan, Församlingsförbundet och SKKF. Förvaltningschefen ingår i rådet på en av SKKF:s tre platser. Rådet kan komma spela en viktig roll bl a i kontakter med kulturdepartementet.

Förvaltningschefen är också kallad som sakkunnig i den av kulturministern nyligen tillsatta begravningsutredningen som ska göra en översyn av nuvarande begravningslag. Utredningen ska lämna sitt slutbetänkande i september 2009.

Samråd med de fackliga organisationerna har ägt rum 2008-11-27.

Bilagor

1. Aktivitetsplan för upphandling i konkurrens
2. Jämställdhets- och mångfaldsplan 2009
3. Internkontrollplan

Förslag till beslut.....	1
Utlåtande.....	2
SAMMANFATTNING	2
Kyrkogårdsförvaltningens uppdrag.....	2
Mål för verksamheten	2
Ekonomiska förutsättningar	3
Ersättning till församlingar som förvaltar allmänna och enskilda begravningsplatser	3
Driften av de judiska begravningsplatserna i Stockholm.....	3
Modernisering av Skogskrematoriet.....	4
Ny begravningsplats på Norra Järva	4
Världsarvet Skogskyrkogården.....	4
Plan för konkurrensutsättning.....	5
Systematiskt miljö- och kvalitetsarbete.....	5
Utbyggnad av gravskicket gemensamma askgravplatser	5
Utökning av Bromma kyrkogård	6
Underhållsåtgärder ("Förändring, förbättring, förnyelse").....	6
Ny bevattningsanläggning	6
Samarbete med begravningsbyråerna	6
Begravningskapellen.....	7
Personal	7
ÄRENDETS BEREDNING	8
FÖRVALTNINGENS FÖRSLAG	8
Inledning.....	8
KF:s INRIKTNINGSMÅL 1:	10
1. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök.....	10
KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET: 1.1 STOCKHOLM STAD SKA BLI NORRA EUROPAS MEST FÖRETAGSVÄNLIGA STAD	10
Plan för konkurrensutsättning.....	10
Indikator att följa upp	10
KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET: 1.2 JOBB ISTÄLLET FÖR BIDRAG	11
Indikator att följa upp	11
KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET: 1.3 EN HÅLLBAR LIVSMILJÖ SKA VÄRNAS OCH UTVECKLAS	11
Miljöarbetet.....	11
Indikatorer att följa upp.....	13
KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET: 1.6 STOCKHOLMARNAS SKA UPPLEVA ETT RIKT, VARIERAT OCH TILLGÄNGLIGT KULTUR- OCH IDROTTSLIV	15
NÄMNDMÅL: STOCKHOLMARNAS SKA VETA ATT SKOGSKYRKOGRÅDEN ÄR ETT VÄRLDSARV	16
Indikator att följa upp	16
KF:s INRIKTNINGSMÅL 2: 2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras	17
KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET: 2.1 STOCKHOLMARNAS SKA ERBJUDAS ÖKAD VALFRIHET OCH MÅNGFALD	17

Valfriheten ska öka.....	17
Begravningsverksamhet för alla.....	18
Valfrihet och Mångfald	18
Regelbundna erfarenhetsutbyten med begravningsbranschen.....	19
Fortsatt utveckling.....	19
Indikatorer att följa upp.....	19
Aktivitet att följa upp.....	20
KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET: 2.4 STADEN SKA VARA EN ATTRAKTIV	
ARBETSGIVARE.....	20
Personal	20
Indikatorer att följa upp.....	21
NÄMNDMÅL: NÄMNDENS PERSONAL SKA VARA VÄLUTBILDAD	21
Indikator att följa upp	22
Aktiviteter att följa upp	22
KF:s INRIKTNINGSMÅL 3: 3.Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva	23
KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET: 3.1 BUDGETEN SKA VARA I BALANS	23
Nämndens budget för 2009.....	23
Omslutningsförändring	23
Budgetfördelning 2009.....	23
Indikatorer att följa upp.....	24
Aktivitet att följa upp	25
KF:S MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET: 3.2 EFFEKTIVITET OCH FOKUS PÅ	
KÄRNVERKSAMHETERNA	25
Indikatorer att följa upp.....	25
Aktivitet att följa upp	25
Skötselavgifter	25
Förändring, förbättring och förnyelse	26
Investeringar	27
Försäljningar av anläggningstillgångar	30
Resultatenheter	30
Betydande projekt som inte är investeringar.....	30
Omslutningsförändringar.....	30
Medel för lokaländamål.....	30
Övrigt.....	31
Risk- och väsentlighetsanalys.....	31
Riskhantering.....	31
Aggressiva trädsjukdomar.....	31
Uppföljning av församlingarnas drift av sina begravningsplatser.....	32
Minskning av skötseluppdrag på grund av lågkonjunkturen	32
När vi minskad sjukfrånvaro.....	32
Kompetensstrategi	32
Ersättning till församlingar som förvaltar allmänna och enskilda begravningsplatser	32
Uppdrag från judiska församlingen att överta ansvaret för skötsel av de judiska	
begravningsplatserna	34
Organister i nämndens kapell.....	35

Utveckling av kundkontakter.....	35
Bokning via webb.....	35
Kommunikation och IT.....	36
Internationellt och nationellt samarbete.....	36
Bilagor	37